

Innhold

Innhold	5
Forord	11
Kapittel 1 Innledning	12
MONICA BJERKLUND, BERIT GROVEN OG INGVILD ÅMOT	
Presentasjon av antologiens innhold	15
Del I Historikk og teoretisk rammeverk	15
Del II Barn med særskilte behov: medvirkning og mangfold	16
Del III Ledelse og kompetanse- og organisasjonsutvikling	17
DEL 1	
HISTORIKK OG TEORETISK RAMMEVERK	19
Kapittel 2 PPTs systemrettede arbeid med utgangspunkt i barn under opplæringspliktig alder – spor og trekk over år	20
BERIT GROVEN	
Innledning	20
Bakgrunn og oppstart av en rådgivningstjeneste – fase I	21
Den tidlige oppstart av PPT – fase II	22
Lovhjemling og videre utvikling av PPT	24
PPTs oppgaver med fokus på barn under opplæringspliktig alder – fase III	24
Opptakt til og sentrale sider ved omstrukturering av spesialundervisning – spesialskolereformen – fase IV	27
Samtak – fase V	29

Kompetanseutvikling som kontinuerlig utvikling – fase VI	30
En diskusjon og ei avrundning: PPT i utvikling eller avvikling?	31
Kapittel 3 Fra en todelt til en helhetlig fortolkning av PPTs mandat	34
TORILL MOEN	
En todelt fortolkning av PPTs mandat	36
Begrunnelser for myndighetenes fokus på systemrettet arbeid	36
Individ- og systemperspektiv	37
Mot en helhetlig fortolkning av PPTs mandat	40
Ytterligere kritisk blikk på en todelt fortolkning av PPTs mandat	40
En helhetlig fortolkning av PPTs mandat?	41
Oppsummering og avslutning	43
Kapittel 4 Pedagogisk systemarbeid	45
ROLF B. FASTING	
Individet i kontekst	46
Grunnlaget for PP-tjenesten	47
PP-tjenestens mandat og oppgaver i endring	47
Tilnærminger ved spesialpedagogisk arbeid	49
Tolkningsfelleskap	51
Pedagogisk systemarbeid	53
Pedagogisk systemarbeid – inkludering som standard	53
Pedagogisk systemarbeid – vilkår for et godt oppvekstmiljø	55
Pedagogisk systemarbeid – kollektiv kompetanse	56
Kapittel 5 Teoretisk og praktisk forståelse av systemrettet arbeid i PPT	58
ANNE DORTHE TVEIT, DAVID LANSING CAMERON OG VELIBOR BOBO KOVAC	
Teoretisk grunnlag for systemrettet arbeid	59
Bronfenbrenners bioøkologiske modell	59
En relasjonell forståelsesmåte	61
PP-tjenestens oppfatning av sitt eget systemrettede arbeid	62
PPT-ansattes forståelse av systemrettet arbeid	62
PPT-ansattes oppfatning av egen kompetanse for systemrettet arbeid	64
PPT-ansattes oppfatning av hindringer for systemrettet arbeid	67
Avsluttende kommentarer	69

DEL 2**BARN MED SÆRSKILTE BEHOV:**

MEDVIRKNING OG MANGFOLD	71
--------------------------------------	----

Kapittel 6 Anvendelse av nevrobasert kunnskap i systemrettet

arbeid i barnehage	72
---------------------------------	----

ANNE MARGRETHE ROSTAD

Innledning	72
------------------	----

Forskningens betydning for kunnskap om barns utvikling.	73
--	----

Omfang og betydning av vansker hos barn	73
---	----

Hjernens utvikling hos små barn.	75
---------------------------------------	----

Hjernen bygges over tid fra bunnen og opp	75
---	----

Betydning av tidlige erfaringer	75
---------------------------------------	----

Sensitive perioder og plastisitet i hjernen	76
---	----

Biologi knyttet til stress	77
----------------------------------	----

Grad av stresseffekt på barnet	78
--------------------------------------	----

Følger av negativt stress	79
---------------------------------	----

Tiltak som fremmer utvikling	80
------------------------------------	----

Effekt av intervensjoner	80
--------------------------------	----

Bygging av resiliens	81
----------------------------	----

Toleransemodellen som grunnelement i tiltak	81
---	----

Traumebaserte modeller	82
------------------------------	----

Barnehagen – utfordring og mulighet	82
---	----

Eksempler på systemarbeid for barn i tidlig utviklingsperiode	85
---	----

Oppsummering.	86
--------------------	----

Kapittel 7 Systemrettet arbeid for å fremme kulturelt mangfold

som ressurs	87
--------------------------	----

MONICA BJERKLUND

Bakgrunn	87
----------------	----

Ressurs- og problemorientert tilnærming til mangfold i barnehagen	89
---	----

Mangfold må analyseres i en større kontekst	90
---	----

Utvikle PPTs kompetanse innen mangfold	91
--	----

Ulike måter å fremme mangfold på.	91
--	----

Prosjekt for å øke barnehagens evne til å møte flerspråklige barn.	92
--	----

Barnehagelæreres definisjoner av og erfaringer med kulturelt mangfold	93
--	----

Pedagogiske eller pragmatiske begrunnelser	93
Ulike kompetansenivåer	94
Arbeidsformer på K1-nivå for å fremme mangfold som ressurs	94
Arbeidsformer på K2-nivået for å fremme mangfold som ressurs	95
Planlegge et godt utviklings- og læringsmiljø i barnehagen	96
Arbeidsformer på K3-nivå for å fremme mangfold som ressurs	97
Kurs, veiledning og samarbeid med UH-sektoren	98
Tverrfaglig samarbeid	99
Avslutning.	99
Kapittel 8 Barns perspektiver, sakkyndighetsprosesser og systemarbeid i barnehagen	100
INGVILD ÅMOT	
Introduksjon	100
Samarbeid mellom barnehage og PPT	101
Barns perspektiver	102
Barns rett til medvirkning i barnehagen.	103
En teoretisk ramme	104
Den sakkyndige prosessen	105
Systemrettet oppmerksomhet og barns perspektiver	106
Fra føringer til handling	107
Observasjon	108
Lek og samspill	109
Estetiske uttrykksformer: Tegning og foto	110
Demokrati og solidaritet	111
Konklusjon og veien videre	112
Kapittel 9 Systemrettet arbeid med barns språk i barnehage og PPT	114
ELSE JOHANSEN LYGSETH OG KIRSTI SINKABERG ALTERSKJÆR	
Innledning	114
Økologisk perspektiv.	115
Mikrosystemet	116
Mesosystemet.	116
Eksosystemet	116
Makrosystemet.	117
Barnehagen som språkstimulerende miljø – mikronivået	117
Språk som politisk satsingsområde – makronivået	118

Kompetanseutvikling og systemrettet arbeid	119
Språkløyper i systemrettet arbeid	120
Systemrettet arbeid i barnehagens personalgruppe.	121
Samarbeid mellom eksonivået og mikronivået	122
Et praksiseksempel på PPTs systemarbeid på mikronivået	122
Sammenhengssirkelen	123
PPT som endringsagent	124
Avslutning.	126

DEL 3

LEDELSE OG KOMPETANSE- OG

ORGANISASJONSUTVIKLING	127
----------------------------------	-----

Kapittel 10 Ledelse av systemrettet arbeid i barnehagen	128
--	------------

HENRIETTE GLADSØ HOLMEN OG MONICA BJERKLUND

Innledning	128
Endringsledelse	129
Læringsmiljø og pedagogisk analyse (LP-modellen).	131
Barns rett til medvirkning	131
Forskning på PPTs systemrettede arbeid i barnehagen	132
Malvik-modellen – felles mål, felles språk, felles verktøy	133
Modell for PPTs arbeid i Malvik	134
Å skape rom for systemrettet arbeid.	135
Fastkontaktordningen	138
Sakkyndig vurdering inngår i det systemrettede arbeidet i barnehagen.	139
Forståelse av dokumentet sakkyndig vurdering	139
Sakkyndighetsarbeidet fordrer barnehagefaglig kompetanse.	140
Sakkyndighetsarbeidet og retten til spesialpedagogisk hjelp	141
Avslutning.	141

Kapittel 11 Barnehagelederens involvering i spesialpedagogiske tiltak og PPTs systemrettede arbeid	143
---	------------

PER TØRE GRANRUSTEN, BERIT GROVEN OG KARI HOÅS MOEN

Innledning: Barnehagen og PPTs samfunnsmandat.	143
Innadrettede og utadrettede ledelsesfunksjoner	146
Barnehagen som lærende organisasjon.	147
En undersøkelse med barnehageledere.	148

Hvem har svart?	149
Spesialpedagogiske oppgaver utført av lederne.	149
Vektlegging av ansattes ansvar for alle barn i barnehagen.	150
Innrettede og utadrettede funksjoner	150
PPTs systemrettede arbeid i barnehagen	151
Diskusjon	152
PPTs systemrettede arbeid	153
Innrettet og utadrettet ledelse og samarbeid	154
Avrunding	155
Kapittel 12 «Alle, både ute og inne i barnehagen, hadde ei tilnærming slik at barnet vart riktig så velfungerande»	157
HERLAUG HJELMBREKKE	
Innleiing	157
Materiale og metode	159
Barnehagekonteksten	160
Analyse av data	161
Struktur og system	162
Læringskultur	164
Relasjonar	168
Konklusjon	170
Forfatterpresentasjon	172
Referanser	176
Stikkordregister	198